

зафіксовані у 0,5 % майбутніх фахівців. Серед студентів IV курсу було виявлено наступні нозологічні форми. На цьому курсі студентів, які мають відхилення у стані здоров'я нараховувалось 178. Як і на попередніх курсах домінували майже ті ж самі патології. Офтальмологічні хвороби відмічались у 28,7 % майбутніх фахівців (міопія у 22,5 %, амбліопія – 1,7 %, астигматизм – 3,9 %, спазм акомодатції ока – 0,6 %).

На другому місці хвороби серцево-судинної системи – 21,5 % (вегето-судинна дистонія – 14,6 %, додаткова хорда лівого шлуночка – 0,6 %, тонзилігенна кардіопатія – 0,6 %, вроджена вада серця – 1,1 %, додаткова хорда лівого шлуночка – 0,6 %, дефект міжпередсердної перегородки – 0,6 %, функціональна кардіопатія – 0,6 %, синусова тахікардія – 1,1 %, ревматична хвороба серця – 1,1 %, гіпертонічна хвороба – 0,6 %). Захворювання опорно-рухового апарату складали 16,3 % студентів, які мали відхилення у стані здоров'я, зокрема сколіоз мали 10,1 %, плоскостопість – 2,8 %, остеохондроз – 1,7 %, стан після остеомієліту – 0,6 %, хворобу Келлера – 1,1 %. Хвороби нирок спостерігались у 8,01 % студентів IV курсу (хронічний гломерулонефрит у 0,6 % студентів, полікістоз нирок – 0,6 %, сечокам'яна хвороба – 0,6 %, хронічний пієлонефрит – 5,01 %, нефроптоз – 0,6 %, гіпоплазія нирки – 0,6 %). Захворювання травної системи мали 5,1 % студентів (хронічний гастрит – 1,7 %, виразковий коліт – 0,6 %, хронічний гастродуоденіт – 2,2 %, виразкову хворобу 12-палої кишки – 0,6 %). Захворювання жовчного міхура та жовчовивідних шляхів – 3,4 % (дискінезію жовчовивідних шляхів – 1,7 %, хронічний холецистит – 1,7 %).

ЛОР-захворювання було виявлено у 4 % студентів (хронічний тонзиліт – 1,7 %, алергічний риніт – 0,6 %, викривлення носової перегородки – 1,7 %). Бронхо-легеневі хвороби відмічались у 2,8 % майбутніх фахівців (хронічний бронхіт – 0,6 %, бронхіальна астма – 2,2 %). Посттравматичні стани були у 2,8 % студентів (наслідки травм – 1,7 %, наслідки ЧМТ – 1,1 %). 2,3 % мали відхилення з боку ендокринної системи (дифузний зоб – 1,7 %, ожиріння – 0,6 %). Залізодофіцитна анемія була зафіксована у 0,6 % студентів.

На V-му курсі нозологічна картина була дуже схожою з попередніми курсами. Хвороби очей було констатовано у 38,1 % студентів V курсу (міопію у 25,9 %, амбліопію у 0,7 %, астигматизм у 6,5 %, спазм акомодатції ока у 2,9 %, вроджену патологію ока у 0,7 %, косоглядість – 0,7 %, гіперметропію – 0,7 %). Захворювання кісткового апарату мали 20 % майбутніх вчителів (деформацію грудної клітки – 1,4 %, плоскостопість – 7,9 %, сколіоз – 9,3 %, остеохондроз – 0,7 %, ревматоїдний артрит – 0,7 %). Серцево-судинні захворювання спостерігались у 8,6 % студентів V курсу (вегетосудинна дистонія – 6,5 %, пролапс мітрального клапану – 0,7 %, недостатність мітрального клапану – 0,7 %, аномальна хорда лівого шлуночка – 0,7 %). ЛОР-патології мають 7,8 % студентів (хронічний тонзиліт – 4,3 %, тубоотит – 0,7 %, хронічний вазомоторний риніт – 0,7 %, хронічний синусит – 0,7 %, гіпертрофовані мигдалики – 0,7 %, викривлення носової перегородки – 0,7 %). Хвороби щитовидної залози – 5,73% (дифузний зоб – 5,03 %, аутоімунний тиреоїдит – 0,7 %). Порушення з боку сечовидільної системи відмічаються у 4,3 % студентів (хронічний пієлонефрит – 3,6 %, хронічний гломерулонефрит – 0,7 %). 4,3 % студентів скаржаться на шлунково-кишкові захворювання – (дискінезію жовчовивідних шляхів – 2,9 %, хронічний гастродуоденіт – 1,4 %). Ендокринні хвороби наявні у 3,5 % студентів (гіпоталамічний синдром – 0,7 %, ожиріння – 0,7 %, дефіцит ваги – 0,7 %, цукровий діабет – 1,4 %). Посттравматичні стани відмічаються у 2,1 % студентів (вроджений вивих стегна – 0,7 %, стан після операції на колінному суглобі – 0,7 %, наслідки ЧМТ – 0,7 %). Бронхо-легеневі хвороби зафіксовані у 1,4 % майбутніх фахівців (астматичний бронхіт – 0,7 %, бронхіальна астма – 0,7 %). Дерматологічні захворювання мають 0,7 % даного контингенту. Неврологічні – 0,7 %.

ВИСНОВКИ. Отже, як бачимо, картина захворюваності студентської молоді є дуже схожою на всіх курсах Серед майбутніх фахівців, які мають відхилення у стані здоров'я, домінують очні захворювання (від 30 до 50 %). Друге і третє місце займають патології з боку серцево-судинної системи (9-26 %) та опорно рухового апарату (12-25 %). На четвертому місці захворювання ЛОР-органів (4-11 %). Деяко вищий на першому та другому курсах відсоток студентів, які мають відхилення з боку шлунково-кишкового тракту, натомість на старших курсах переважають ендокринні хвороби, захворювання нирок та щитовидної залози.

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ. У подальшому планується присвятити увагу висвітленню основних проблем формування культури здоров'я студентів спеціальної медичної групи ДДПУ імені Івана Франка.

ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасенко О. М. Формирование мотивационно-ценностного отношения к физической культуре у студентов специальной медицинской группы : автореф. дис. на соиск. ученой степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры” / О. М. Афанасенко. – М., 2006. – 25 с.
2. Доронцев А.В. Формирование у будущих врачей навыка профилактики заболеваемости средствами физической культуры и спорта: Дис. ... канд. пед. наук. / А.В. Доронцев – Волгоград, 2006. – 176 с.
3. Zdorova dytyna – zaporuka zdorov'ia natsii // Dyrektor shk. – 2002. – № 39-40. – С. 3 – 7.
4. Osypova Y. V. Razvytye fizycheskoi kultury i sporta v sovremennykh usloviakh [Електронний ресурс] / Y. V. Osypova, V. V. Ravnyst, Э. V. Osypov. – Rezhym dostupa : http://www.rusnauka.com/24_NTP_2009/Sport/49263.doc.htm.

УДК: 37.017.4 : 37.018.3 – 057.874

Гринькова Н.М., Лук'янченко М.І.
Рівненський державний гуманітарний університет,
Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка

ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розкривається зміст та особливості громадянського виховання, обґрунтовується значення позашкільних навчальних закладів у вихованні громадянськості у дітей молодшого шкільного віку. В статті автор аргументовано доводить що, для розв'язання завдань громадянського виховання особлива увага повинна надаватися

позашкільним навчальним закладам. Маючи статус "необов'язкових", позашкільні навчальні заклади природно "добудовують" безперервне громадянське становлення особистості завдяки свободі і можливості вибору улюблених занять, а також більшій можливості вихователів застосовувати нетрадиційні методи виховання.

Ключові слова: громадянське виховання, громадянськість, образ "Я" школяра, молодший школяр.

Гринькова Н.М., Лукьянченко Н.И. Гражданское воспитание младших школьников во внешкольных учебных заведениях: теоретический аспект. В статье раскрывается содержание и особенности гражданского воспитания, обосновывается значение внешкольных учебных заведений в воспитании гражданственности у детей младшего школьного возраста. В статье автор аргументировано доказывает что, для решения задач гражданского воспитания особое внимание нужно уделять внешкольным учебным заведениям. Имея статус "необязательных", внешкольные учебные заведения естественно "достраивают" непрерывное гражданское становление личности благодаря свободе и возможности выбора любимых занятий, а также обеспечения возможности воспитателей применять нетрадиционные методы воспитания.

Ключевые слова: гражданское воспитание, гражданственность, образ "Я" школьника, младший школьник.

Hrynkova N.M., Lukjanchenko M.I. Civic education of young pupils in out of school educational institutions: theoretical aspects. The relevance of civic education is conditioned by the revival of the Ukrainian nation. At the heart of civic education is the formation of citizenship as an integrated personality, the structure of which includes civic virtues, civic knowledge and willingness to participate in social and political life. In this article the author argues convincingly that, to solve problems of civic education special attention need to pay for out of school educational institutions. Realizing itself is a complete link in the systems training process, they promptly than the school to respond to changes in the social environment, give children the opportunity to go beyond the ordinary in life, culture, nature, science, and economics. Having the status of "optional" extra-curricular education course "being finished" continuous civil identity formation through freedom of choice and hobbies, and more possibility for the teachers use alternative methods of education. Out of school educational institutions play an important role in the civic education of schoolchildren, especially younger schoolchildren, because in this age the lays foundations of civic culture, civic knowledge, beliefs form of national values, a sense of national pride and love for their native language, and national holidays traditions.

Key words: civic education, citizenship, the image of "I" student, junior schoolchildren.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими завданнями. Україна знаходиться на шляху побудови демократичного суспільства, а тому потребує здійснення державотворчих процесів на засадах гуманізму, демократії, соціальної справедливості. Такі умови ставлять перед освітою нові завдання, які пов'язані з розбудовою й утвердженням суверенної, правової, демократичної, соціально-орієнтованої держави, із становленням громадянського суспільства в Україні, що передбачає докорінну зміну світогляду та переконань нашого народу. Саме тому активно розвивається новий напрямок – громадянська освіта, з'явилися концепції громадянського виховання (АПН України) та громадянської освіти в Україні (Трансатлантичний проект); обґрунтовується і напрацьовується відповідне науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу. Актуальність громадянського виховання зумовлюється водночас процесом відродження української нації. Для України, яка є поліетнічною державою, громадянське виховання відіграє важливу роль ще й тому, що воно покликане сприяти формуванню соборності України, яка є серцевиною української національної ідеї. Саме на базі демократичних цінностей, що мають лежати в основі громадянського виховання, можливе об'єднання різних етносів і регіонів України задля розбудови та вдосконалення суверенної, демократичної держави, громадянського суспільства [5;6]. Ці процеси потребують формування громадянської культури, важливу роль щодо якої відіграють усі ланки системи освіти загалом, а особливо, на нашу думку, система позашкільної освіти. Таким чином, для розв'язання завдань громадянського виховання особлива увага надається позашкільним навчальним закладам. Утвердивши себе повноцінною ланкою в системі безперервного виховного процесу, вони оперативніше, ніж школа, реагують на зміни в соціальному середовищі, надають дітям можливість виходити за межі звичайного в житті, культурі, природі, науці, економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки даній проблемі було присвячено низку досліджень, серед яких наявні статті методологічного характеру: О. Сухомлинської, В.Кременя, Г. Філіпчука, С. Гончаренка, Ю.Мальованого, всі вони наголошують на важливості громадянського виховання школярів. Зокрема, Л.Пономаренко переконана, що головним шляхом до розвитку громадянськості є повага до особистості учня [8, с. 17]. Активно обговорюється ці питання на сторінках педагогічних журналів (О.Вишневецький, О. Докуніна, Т. Дем'янюк, Б. Грицюк, П.Ігнатенко, О.Киричук, В. Струманський, А. Суценко, В.Огнев'юк, О. Рега, І.Мартиненко). Всі вони з позиції теорії та практики розглядають роль засобів гуманності у вихованні майбутнього громадянина нашої держави. Основним завданням діяльності позашкільних закладів, за твердженням І. Первушевської, є "створення особистості дитини, підлітка, молодій людини, яка вже виходить на життєве проектування та програмування" [7, с. 65]. Таким чином, проведений нами аналіз останніх досліджень та публікацій доводить необхідність визначення змісту та особливостей громадянського виховання молодших школярів у позашкільних навчальних закладах.

Мета роботи полягала у з'ясуванні ролі позашкільних закладів у формуванні громадянина.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для того, щоб якнайповніше збагнути роль позашкільних закладів у формуванні громадянина, з'ясуємо сутність громадянського виховання. Громадянське виховання – процес формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, що надає людині можливість відчувати себе морально, соціально, політично, юридично дієздатною та захищеною. Воно покликане виховувати особистість чутливою до свого оточення, долучати її до суспільного життя, в якому права людини виступають визначальними.

Громадянськість – це реальна можливість втілення в життя сукупності соціальних, політичних і громадянських прав особистості, її інтеграція в культурні й соціальні структури суспільства, складні багатовимірні особистісні якості, з-поміж яких вирізняються: громадянські чесноти, громадянські знання та готовність взяти участь у соціально-політичному житті країни. До

громадянських чеснот, у сучасному розумінні, обов'язково додається повага до прав і свобод людини, відповідальність, відкритість та критичне мислення, толерантність. У педагогічному плані громадянськість містить в собі знання, переживання й вчинки. Ці складові знаходяться у певних зв'язках і взаємодії при переважанні на певних етапах розвитку індивіда емоційного компонента, формування почуттєвої сфери. Головним критерієм ефективності громадянського виховання виступають морально-етичні імперативи та цінності. У становленні громадянина особливого значення набув особистісно-орієнтований підхід, коли в центрі виховного процесу знаходяться інтереси дитини, її потреби та можливості, права окремого індивіда, його суверенітет. Необхідною умовою громадянського виховання є також системний підхід, який передбачає розгляд цілісного багаторівневого, ієрархічного, взаємозалежного, детермінованого відкритого процесу в його постійному розвитку й саморозвитку. В умовах прогресуючої спеціалізації освіти та формування комунікаційних перешкод (бар'єрів) між людьми системний підхід виступає основою організації й впровадження в практику такого всеохоплюючого феномена, як громадянське виховання [6; 8; 9]. Найбільш вагомими принципами громадянського виховання є наступні: принцип гуманізації та демократизації виховного процесу; принцип самоактивності й саморегуляції; принцип системності; принцип комплексності й міждисциплінарної інтегрованості; принцип наступності та безперервності; принцип культуровідповідності; принцип інтеркультурності.

Мета громадянського виховання – сформувати свідомого громадянина, патріота, професіонала, тобто людину з притаманними їй особистісними якостями й рисами характеру, світоглядом і способом мислення, почуттями, вчинками та поведінкою, спрямованими на розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні. Виховання учнів не обмежується школою. Традиційний шкільний колектив, основним структурним компонентом якого є клас, не може забезпечити достатніх умов для засвоєння учнями всього багатства соціального досвіду, усунути ізоляцію між різними віковими групами, позбавити внутрішньо колективні відносини одноманітності й обмеженості, долучити школярів до цінностей громадянської культури. Виховання продовжується і за межами школи за допомогою форм різнопланової діяльності, які сприяють розв'язанню цих проблем. З цією метою в системі освіти України діє 2,2 тисячі позашкільних закладів. Розширюється мережа установ нового типу: позашкільні навчально-дослідницькі, творчо-виробничі центри, позашкільні центри творчої діяльності дітей та юнацтва, туризму, краєзнавства, школи мистецтв, спортивно-технічні школи, клубні установи.

У позашкільних закладах інтенсивніше відбувається процес формування таких найважливіших характеристик повноцінної людської діяльності як:

- позитивне ставлення до власного життя завдяки реалізації себе як особистості в улюбленій діяльності;
- соціальна відповідальність, яка виявляється у турботі про людей;
- культура діяльності на дозвіллі;
- прагнення до безперервного духовного, творчого самовдосконалення;
- відповідальне ставлення до своїх обов'язків перед Батьківщиною;
- активна громадянська позиція.

Як зазначено у Законі “Про позашкільну освіту”, позашкільне навчання і виховання має бути спрямоване на військово-патріотичну підготовку, що забезпечує виховання патріотичних почуттів та громадянської відповідальності [4]. Позашкільні форми виховання – це насамперед форми організації різноманітної суспільно-корисної діяльності, яку здійснюють дитячі молодіжні організації, Палаці дітей та молоді, об'єднання, товариства, загони. Специфікою сучасних позашкільних форм є те, що вони створюються на добровільних засадах, охоплюють учнів різного віку, мають органи самоврядування, реалізують широкий спектр діяльності, в процесі якої розширюється пізнання учнів, їх спілкування, формується усвідомлення своєї належності до певної держави, почуття громадянської гідності, відповідальності й обов'язку, здатність рішуче відстоювати суспільно-державні інтереси в складних ситуаціях. Таким чином, позашкільні навчальні заклади відіграють важливу роль у громадянському вихованні учнів, особливо, молодших школярів, оскільки саме в цьому віці закладаються основи громадянської культури, громадянських знань, формуються уявлення про національні цінності: почуття національної гідності, любов до рідної мови, національних свят і традицій. Головною особливістю розвитку особистості в молодшому шкільному віці виявляється зміна її позиції: дитина приступає до систематичного навчання, стає членом шкільного і класного колективу. Змінюються відносини з дорослими, учень починає усвідомлювати свою роль і місце у державі як громадянина, розуміти свої права і обов'язки. Повага до оточуючих людей, здатність відстоювати свої права, любов до Батьківщини починаються з поваги до себе, яка формується, за даними дослідників, у молодшому шкільному віці і базується на почутті власної гідності. Зокрема, І.Бех наголосив на тому, що: “Людська гідність має бути зведена до рангу ядра моральної культури. Лише особистість, у якій розвинене почуття власної гідності, може виявляти повагу до гідності інших” [1, с. 2]. Можливість формування такої якості, як почуття власної гідності, що безпосередньо пов'язане з адекватною самооцінкою учнів, позитивним самосприйняттям, за даними психологів, формується у дітей під впливом навколишнього середовища – в першу чергу, стилю спілкування [7]. Позашкільні заклади, безперечно, створюють широкі можливості для дітей різних вікових груп, оскільки вони орієнтуються на задоволення в першу чергу інтересів дитини, її потреб, що накладає свій відбиток на ставлення учня до самого себе, на “Я - концепцію” дитини. “Я - концепція” або “Я - образ” – це продукт самосвідомості, який формує пізнання людиною самої себе. “Я - концепція” – не просто уявлення, а й важливий фактор детермінації поведінки учня, таке особистісне утворення, яке великою мірою визначає напрямок її діяльності, поведінки в ситуаціях вибору, міжособистісні стосунки, ставлення до громадянських обов'язків.

У молодшому шкільному віці образ “Я” школяра перебуває в стадії формування, він гнучкий та рухливий. Позашкільні заклади мають великий потенціал для покращення “Я - концепції” дитини, що сприяє підвищенню успішності в оволодінні громадянськими знаннями, стимулює активність щодо участі у соціально-політичному житті країни. Хоча позашкільні заклади належать до додаткової неформальної освіти та виховання, але по своїй суті вони здатні найкраще впливати на формування прагнення і вміння молодших школярів безперервно й усвідомлено здійснювати духовне самовдосконалення, саморозвиток дитини. Маючи статус “необов'язкових”, вони природно “добудовують” безперервне громадянське становлення особистості завдяки наявному вибору улюблених видів діяльності, а також більшій можливості вихователів застосовувати нетрадиційні методи у своїй роботі. Свобода і можливість вибору занять за інтересами у позашкільних закладах впливають на формування громадянської позиції дітей, допомагають ще в ранньому віці визначити гідне місце в житті, повноцінно реалізувати свої

можливості. Таким чином, позашкільний педагогічний процес у громадянському вихованні молодших школярів виконує не додаткову, а прогностичну, випереджуючу та формуючу функції. Оперативно реагуючи на зміни суспільно-економічних, політичних умов у державі, позашкільні заклади вносять корективи у зміст своєї роботи, у стратегію виховання. Позашкільний навчально-виховний процес відрізняється від шкільного тим, що він ставить в центр уваги не предмет, не зміст і навіть не метод, а особистість дитини, її потреби, інтереси і захоплення. Тут важливішим є не засвоєння знань, а їх відкриття і творче застосування, інтелектуальна незалежність і самовдосконалення [11, 45]. Тільки за таких умов, на нашу думку, можна виховати повноцінного громадянина. Отож позашкільні навчальні заклади вирішують важливу проблему, відмовляючись від шкільного професійного егоцентризму, який виявляється у стосунках вчителя з дитиною за такою формулою: "Я знаю, що тобі потрібно робити і як діяти". У позашкільному педагогічному процесі все навпаки: дитина сама обирає собі середовище, в якому самостійно регулює вчинки та поведінку. Тут все починається з питання: "Чого хочеш ти?". Тільки у невимушеній неформальній сфері спілкування, яка панує у позашкільних навчально-виховних закладах, існують оптимальні умови для поглиблення громадянських знань молодших школярів, допомоги у засвоєнні морально-етичних імперативів, які є головним критерієм громадянського виховання. Особливістю цієї сфери є можливості для оптимального застосування ігрових методів організації діяльності, використання їх на свій розсуд, адже, як відомо, одним із провідних видів діяльності у молодшому шкільному віці є гра. До методів громадянського виховання у позашкільних закладах також належать: ситуаційно-рольові ігри, соціодрама, метод відкритої трибуни, соціально-психологічні тренінги, інтелектуальні аукціони, "мозкові атаки", метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним характером, ігри-драматизації тощо. Крім цих методів, доцільно долучати також традиційні: бесіди, диспути, лекції, семінари, різні форми роботи з книгою, періодичною пресою, самостійне рецензування.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Отже, в основі громадянського виховання лежить процес формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, до структури якої входять громадянські чесноти, громадянські знання та готовність взяти участь у соціально-політичному житті країни. До громадянських чеснот, у сучасному розумінні, обов'язково додається повага до прав і свобод людини, відповідальність, відкритість та критичне мислення, толерантність. У педагогічному плані громадянськість містить в собі знання, переживання й вчинки. Ці складові знаходяться у певних зв'язках і взаємодії при переважанні на певних етапах розвитку індивіда емоційного компонента, формування почуттєвої сфери. Маючи статус "необов'язкових", позашкільні навчальні заклади природно "добудовують" безперервне громадянське становлення особистості завдяки свободі і можливості вибору улюблених занять, а також більшої можливості вихователів застосовувати нетрадиційні методи виховання. Таким чином, позашкільні навчальні заклади відіграють важливу роль у громадянському вихованні учнів, особливо, молодших школярів, оскільки саме в цьому віці закладаються основи громадянської культури, громадянських знань, формуються уявлення про національні цінності: почуття національної гідності, любов до рідної мови, національних свят і традицій – саме цим аспектами громадянської культури і будуть присвячені наші подальші дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Науковий підхід – запорука виховного успіху педагога // Початкова школа. – 1999. - №11. – С. 1 – 6.
2. Горб Т. Й. Громадянське виховання: інструменти дотику до особистості / Т. Й. Горб // Історія в школі. – 2013. – № 2. – С. 16-17.
3. Дем'янюк Т. Д. Соціально-психологічні механізми та загальнопедагогічні чинники виховання громадянина України / Т. Д. Дем'янюк // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – Рівне : [РДГУ], 2008. – Вип. 39. – С.10-14.
4. Закон України "Про позашкільну освіту". – К., 2006. – 27с.
5. Концепція національно-патріотичного виховання молоді – К., 2009. – 12с.
6. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Інформаційний збірник МОУ. – 2000. – №22. – С. 7 – 21.
7. Первушевська І. Організаційно-педагогічні умови інноваційної діяльності в позашкільному закладі нового типу // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : Збірник наукових праць. – Рівне. – 2001. – Вип. 17. – С.64 – 70.
8. Пономаренко Л. Виховання громадянськості у молодших класах / Л. Пономаренко // Початкова школа. – 2001. – №3. – С.17 –20.
9. Роговець О. В. Структура громадянськості молодших школярів / О. В. Роговець // Педагогіка і психологія. Вісник Академії педагогічних наук. – 2012. – № 4. – С. 53-58.
10. Groos K. Die Spiele der Menschen / K. Groos. – Iena, 1899. – S. 84-95.
11. Kuhn A. Mythologische Studien / A. Kuhn. – Gutersloh, 1886. – Bol. 1. –S. 14-102.
12. Туру J. Telesna a sportovni vychova / J.Turu – Praha, SPN. – 1990. – 264 s.

УДК 37:613.88-053.6:374

Грицюк С. А.
Східноєвропейський національний університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

ПОЗАКЛАСНА ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Охарактеризовано ознаки і сутнісні особливості поняття "позакласна ігрова діяльність". Визначено потенційні можливості позакласної ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку в удосконаленні їх фізичної підготовленості. Проаналізовано оптимальні шляхи забезпечення інноваційних підходів до організації ігрової діяльності молодших школярів у поза навчальний час в умовах загальноосвітньої школи.

Ключові слова: позакласна робота, ігрова діяльність, позакласна ігрова діяльність, фізична підготовленість, молодші школярі.